

INICJATYWA SPRAWIEDLIWY ROP

SYSTEM ROP DLA OPAKOWAŃ

SPIS TREŚCI

1. Cele proponowanego modelu ROP	3
2. Proponowane, podstawowe założenia systemu	3
3. Zadania i obowiązki poszczególnych uczestników systemu	6
3.1 Wprowadzający	6
3.2 Organizacje odzysku opakowań	6
3.3 Administrator systemu	7
3.4 Urzędy marszałkowskie	8
3.5 Gminy	8
4. Korzyści z proponowanego modelu	9
5. Najważniejsze wspólne postulaty	10

1. Cele proponowanego modelu ROP

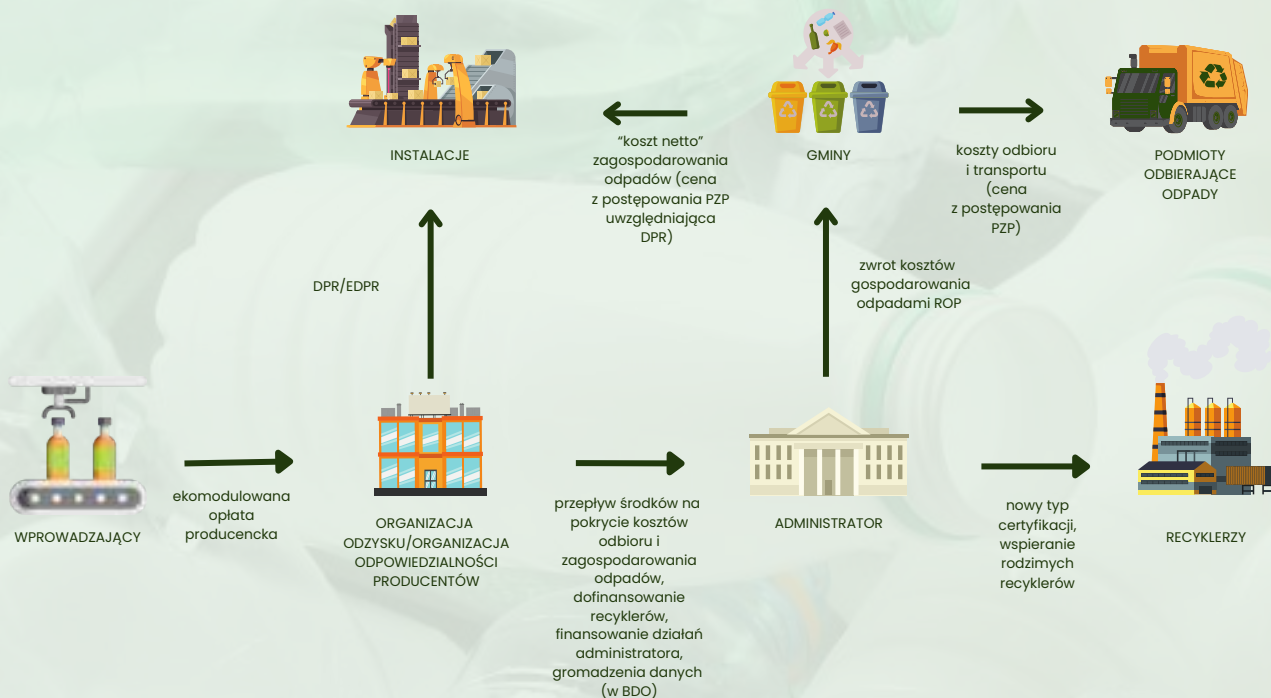
- wprowadzenie SPRAWIEDLIWEGO, efektywnego, zrozumiałego i optymalnego systemu ROP**, opartego na obecnie funkcjonującym systemie gospodarki odpadami, z uwzględnieniem istotnych aspektów systemowych (rola, prawa i obowiązki dzisiejszych uczestników rynku), poczynionych już nakładów finansowych oraz zrealizowanych inwestycji w kraju
- prawidłowa transpozycja prawa unijnego w zakresie gospodarki opakowaniami zwłaszcza w zakresie rozszerzonej odpowiedzialności PRODUCENTA**
- wykorzystanie sprawdzonych, efektywnych rozwiązań funkcjonujących w systemach innych państw członkowskich, ale **z uwzględnieniem systemu funkcjonującego w Polsce - optymalizacja procesów, racjonalność ekonomiczna i operacyjna w zakresie proponowanych rozwiązań**

2. Proponowane podstawowe założenia systemu

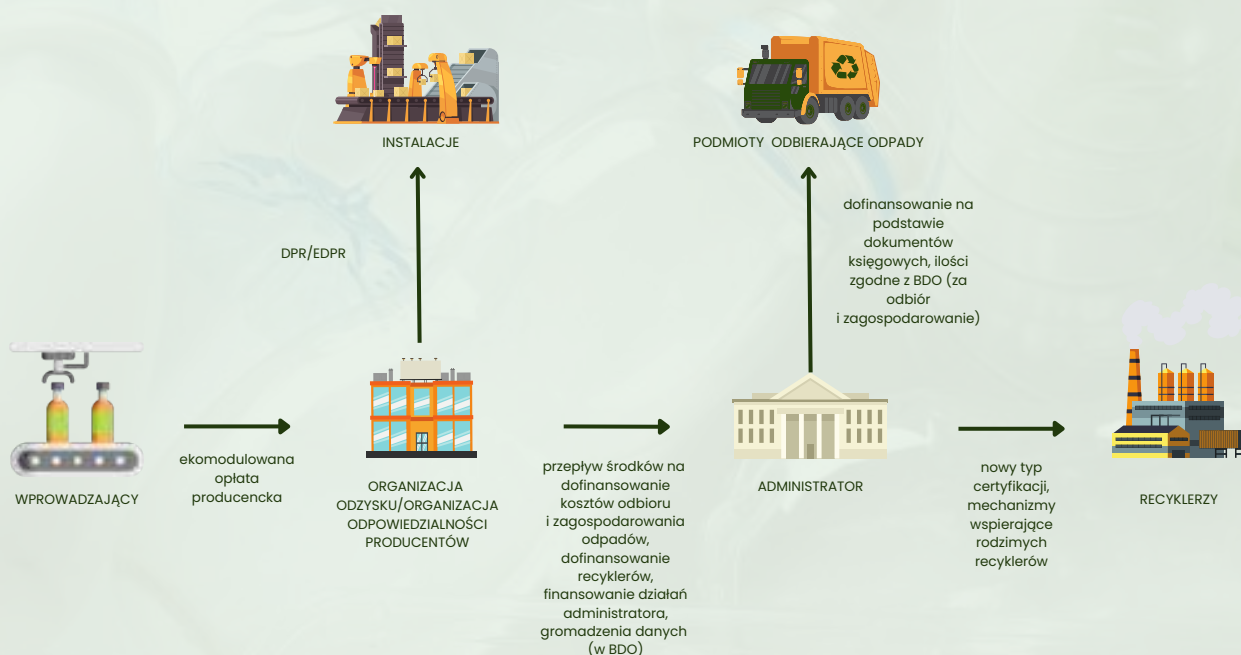
- system obejmujący **wszystkie opakowania wprowadzane na rynek**, w tym opakowania jednostkowe, zbiorcze i transportowe (zgodnie z dyrektywą). Proponowany wyjściowy podział opakowań to podział na: **opakowania o charakterze komunalnym, przemysłowym oraz opakowania zebrane w systemie kaucyjnym**
- system oparty na funkcjonujących dziś systemach, w tym na **systemie gminnym w zakresie odpadów komunalnych** i powstałej infrastrukturze oraz logistyce powstałej w otoczeniu tego systemu
- odpowiedzialność wprowadzających to przede wszystkim odpowiedzialność FINANSOWA za wprowadzane opakowania** obejmująca koszty selektywnej zbiórki odpadów, ich transportu i przetwarzania niezbędnego do osiągnięcia unijnych celów w zakresie gospodarowania odpadami, oraz koszty niezbędne do realizacji innych celów i zadań określonych w przepisach UE, po uwzględnieniu dochodów z ponownego użycia, ze sprzedaży surowców wtórnych pochodzących z jego produktów i z nieodebranych kaucji
- gminy pozostają odpowiedzialne za systemy gospodarki komunalnej** - postępowania w trybie PZP podstawą systemu (dotyczy zarówno postępowań konkurencyjnych, jak i tzw. zamówień in-house), wypracowane zostaną standardy o charakterze dobrych praktyk, które tworzone będą przez administratora, poprzedzone dialogiem z wszystkimi interesariuszami
- wyznaczenie administratora systemu (o charakterze publicznym)** nadzorującego realizację obowiązków wynikających z ROP. Administrator odpowiada za redystrybucję środków ROP z OOO do systemów gminnych, poza systemy gminne, a także niejako do recyklerów (certyfikacja). Prowadzi bazę opakowań, która jest podstawą do ekomodulowania stawek zarówno dla OOO, jak i podmiotów przetwarzających odpady opakowaniowe. Ustala stawki dofinansowania odpadów poza systemem gminnym, prowadzi badania morfologii odpadów opakowaniowych, tworzy standardy w zakresie usług realizowanych przez gminy w zakresie odbioru i zagospodarowania odpadów, zapewnia doszczelnienie obiegu dokumentów DPR (monitoring i systemy informatyczne). Może to być podmiot już istniejący, co obniży koszty wdrożenia regulacji.

- ☑ **administrator systemu powinien sprawować nadzór nad działaniami wszystkich uczestników** (samodzielnie lub we wsparciu Inspekcji Ochrony Środowiska), w tym w szczególności nadzór nad organizacjami odzysku - od nadzorowania pokrywania środków na organizację systemu, przez sposoby realizacji publicznych kampanii edukacyjnych, osiągane wyniki sortowania aż po monitoring i ewidencjonowanie DPR
- ☑ do obowiązków administratora mogłoby należeć prowadzenie systemu ewidencji i sprawozdawczości, gwarantującego kompletność oraz przejrzystość danych dotyczących wprowadzanych produktów w opakowaniach oraz wytwarzanych i przetwarzanych odpadów pochodzących z tych opakowań, wraz z kosztem tych działań. Do rozważenia - publikowanie rocznych raportów dotyczących systemu i rekomendacje w zakresie zmian poprawiających jego funkcjonowanie
- ☑ **powstanie przy administracji Komitetu ds. ROP lub zespołu ds. ROP przy MKiŚ** (platforma komunikacji zgodnie z dyrektywami unijnymi), która zapewni regularny dialog pomiędzy podmiotami zaangażowanymi we wdrożenie systemów ROP dla opakowań i wykonywanie zadań w ramach systemu
- ☑ **OOO reprezentują wprowadzających i realizują ich obowiązki**, weryfikują przekazywane informacje, dokonują rejestracji, edukują wprowadzających i realizują obowiązki sprawozdawcze, a także pobierają środki od wprowadzających uwzględniając zasady ekomodulacji, na podstawie bazy danych opakowań (określającej ich właściwości np. recyklingowość), opracowywanej i prowadzonej przez administratora
- ☑ zwrot środków dla opakowań z systemów gminnych odbywa się na podstawie cen z zamówień publicznych, które uwzględniają przychody ze sprzedaży surowców i dokumentów DPR/EDPR
- ☑ dofinansowanie dla opakowań komunalnych zebranych poza systemem gminnym następuje np. na podstawie stawek analogicznych do ZP
- ☑ środki ponoszone przez wprowadzających są wydatkowane jedynie w zakresie wynikającym z prawa UE (zasada "kosztu netto")

Schemat 1. Przepływ środków finansowych w systemach gminnych dla opakowań komunalnych

Schemat 2. Przepływ środków finansowych w ramach dofinansowania systemu komunalnych odpadów opakowaniowych zebranych poza systemem gminnym (nie w systemie kaucyjnym). Odpady przemysłowe rozliczane analogicznie.

3. Zadania i obowiązki poszczególnych uczestników systemu

3.1 Wprowadzający

- ponoszą odpowiedzialność finansową zgodnie z zasadą **zanieczyszczający płaci** za wprowadzone na rynek opakowania (bez względu na to, w jakim strumieniu znajdują się odpady opakowaniowe)
- ponoszą odpowiedzialność informacyjną w zakresie właściwości opakowań oraz postępowania z nimi
- W ramach odpowiedzialności finansowej, **w szczególności**, pokrywają koszty:
 - zbiórki odpadów opakowaniowych, ich transportu i przetwarzania niezbędnego do osiągnięcia unijnych celów w zakresie gospodarowania odpadami, oraz koszty niezbędne do realizacji innych celów i zadań określonych w przepisach UE, po uwzględnieniu dochodów z ponownego użycia, ze sprzedaży surowców wtórnych pochodzących z jego produktów i z nieodebranych kaucji
 - koszty informacyjne, sprawozdawczości i systemu ROP jako takiego
- ponoszą odpowiedzialność za osiągnięcie poziomów recyklingu dla odpadów powstałych z opakowań
- mają obowiązek rejestracji w systemie BDO i kwartalnej ewidencji masy wprowadzonych na rynek opakowań (w tym obowiązki sprawozdawcze), a w przypadku braku rejestracji, ponoszą odpowiedzialność finansową wraz z pośrednimi sprzedawcami produktu (np. platformy sprzedażowe/ecommerce)
- są zwolnieni z obowiązku uzyskania wymaganych poziomów recyklingu oraz ponoszenia kosztów systemu, jeżeli wprowadzają nie więcej niż 300kg opakowań w danym roku. Zawsze ponoszą koszty informacyjne
- wszyscy wprowadzający, nawet zwolnieni z realizacji osiągnięcia poziomów recyklingu, powinni prowadzić ewidencję wprowadzanych opakowań. Pozwoli to na całkowite uszczelnienie systemu po stronie wprowadzających

3.2 Organizacje odzysku opakowań (OOO)

- są tworzone na analogicznych zasadach jak w obecnej ustawie "opakowaniowej"
- działają na podstawie zezwolenia, udzielanego, na przykład przez MKiŚ, po uzyskaniu opinii administratora systemu i wydawanego na określony w przepisach czas
- ponoszą odpowiedzialność za osiągnięcie poziomów recyklingu w imieniu tych wprowadzających, od których przejęli ten obowiązek zgodnie z ustawą
- pobierają odpowiednie opłaty od wprowadzających, stosując ekomodulację uwzględniającą trwałość, przydatność do naprawy, ponownego użycia oraz recyklingowość materiałów, ich wpływ na proces sortowania i recyklingu, oraz obecność substancji niebezpiecznych (na podstawie bazy danych opakowań)

- ☑ pobierają odpowiednie opłaty od wprowadzających, stosując ekomodulację uwzględniającą trwałość, przydatność do naprawy, ponownego użycia oraz recyklingowalności materiałów, ich wpływ na proces sortowania i recyklingu, oraz obecność substancji niebezpiecznych (na podstawie bazy danych opakowań)
- ☑ współpracują z gminami w zakresie prowadzenia edukacji ekologicznej na ich terenie, a także prowadzenia pilotażowych projektów poprawiających zbiórkę i seregację opakowań (pod nadzorem administratora)
- ☑ współpracują z administratorem, w celu m.in. ulepszania i monitorowania systemu ROP, a także wydatkowania środków niezbędnych na zabezpieczenie mocy przerobowych
- ☑ w przypadku istnienia kilku OOO pokrywają one koszty systemu gminnego proporcjonalnie do posiadanego udziału w rynku (określanego i publikowanego przez administratora systemu). Środki są rozdystrybuowane przez administratora systemu
- ☑ w zakresie odpadów komunalnych, celem realizacji swoich obowiązków identyfikowania i oceny sytuacji rynkowej, korzystają z publicznie dostępnych danych dostępnych zgodnie z zasadami zamówień publicznych, informacji publicznej oraz informacji o środowisku
- ☑ prowadzą roczną ewidencję dla wprowadzających, od których przejęty obowiązek osiągnięcia wymaganych poziomów recyklingu, dotyczącą ilości wprowadzanych na rynek opakowań, osiągniętych poziomów recyklingu

3.3 Administrator systemu

- ☑ administrator systemu pełni rolę nadzorca oraz kontroluje system ROP dla opakowań, we współpracy np. z Inspekcją Ochrony Środowiska; przykładowe obowiązki:
 - zatwierdzanie realizacji obowiązków ustawowych przez wprowadzających realizujących obowiązki samodzielnie
 - zatwierdzanie opłat wnoszone przez OOO, redystrybucja środków do systemów gminnych oraz dofinansowanie w ramach systemów poza systemem gminnym
 - opiniowanie i monitorowanie działania OOO zgodnie z zakresem wskazanym w zezwoleniu
 - sporządzanie rocznego sprawozdania ze swojej działalności w zakresie ustawy, a także sprawozdanie z wyników osiąganych przez system i działań niezbędnych do podjęcia do osiągnięcia poziomów recyklingu nałożonych na kraj członkowski
 - opracowywanie dokumentacji określającej sposób i wysokość środków, jakie OOO musi pokryć w celu zwrotu kosztów zbiórki, transportu i zagospodarowania odpadów opakowaniowych, a także, efektywności łańcuchów recyklingu i odzysku
 - opracowywanie sugestii stawki dofinansowań za 1 Mg odpadów opakowaniowych przemysłowych
 - prowadzenie analiz i badań w zakresie gospodarowania odpadami opakowaniowymi i zapobiegania ich powstawaniu

- prowadzenie bazy opakowań, która ułatwi wprowadzającym ich klasyfikację i stosowanie ekomodulacji przez OOO
- koordynacja działań OOO i wyznaczanie, wspólnie z nimi, ujednoliconych warunków działań i standardów w zakresie zbiórki, sortowania w tym m.in. tworzenie dobrych standardów m.in. dla specyfikacji w zamówieniach publicznych oraz dobrych praktyk w zakresie postępowań niekonkurencyjnych
- kontrolowanie prawidłowego finansowania systemu
- monitorowanie rynku DPR/EDPR
- prowadzenie mediacji w przypadku sporu między uczestnikami systemu
- redystrybucja środków systemu ROP do systemów gminnych oraz dofinansowania poza systemy gminne i do recyklerów
- prowadzenie tzw. Komitetu Dialogu (alternatywnie zespół ds. ROP w MKiŚ) dla wszystkich uczestników systemu
- Komitet wspólnie opracowuje szczegółowe zasady dla systemu ROP, standardy specyfikacji przetargowych w obszarze opakowań, poziomy pokrycia kosztów przez wprowadzających, standardy segregacji, sortowania oraz recyklingu - decydujący głos ma administrator
- administrator może prowadzić rejestr wszystkich stawek z rozstrzygniętych zamówień publicznych

3.3 Urzędy marszałkowskie

- Marszałek województwa, tak jak obecnie, przeprowadza kontrole wprowadzających
- urzędy marszałkowskie mogą wspierać administratora systemu w realizacji zadań w zakresie ROP dla opakowań

3.4 Gminy

- pozostają odpowiedzialne za system gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym opakowaniami komunalnymi, tak jak obecnie, a organizacje odzysku zwracają im koszty w zakresie prowadzenia odbioru i zagospodarowania odpadów opakowaniowych objętych systemami gminnymi oraz prowadzą na ich terenie, w uzgodnieniu, kampanie edukacyjne
- Zabezpieczeniem jest ujednolicanie zasad, standardów wydajności m.in. procesów sortowania, wypracowanych przez interesariuszy systemu i administratora, a także pozostawienie zarządzania i działania operacyjnego w istotnej części w reżimie prawa zamówień publicznych, co dodatkowo potwierdzi, że usługa będzie świadczona na warunkach rynkowych i wesprze naturalne mechanizmy rynkowe
- pozyskane od organizacji odzysku środki przeznaczają wyłącznie na pokrycie kosztów funkcjonowania systemu w zakresie systemu ROP, w systemie pieniądza znaczonego.

4. Korzyści z proponowanego modelu

- ☑ wprowadzenie wymogów z prawa unijnego w sposób najmniej oddziałujący na obecnie funkcjonujący system gospodarki odpadami w Polsce i sprawdzone, funkcjonujące mechanizmy w tym zakresie
- ☑ optymalizacja kosztów zarówno wprowadzenia systemu ROP w Polsce, jak i jego funkcjonowania
- ☑ wykorzystanie istniejących instalacji oraz uwzględnienie dotychczasowych inwestycji i poniesionych w tym zakresie kosztów – również środków publicznych
- ☑ realizacja celu poniesienia przez wprowadzających odpowiedzialności za opakowania, przy jednoczesnym nieobciążaniu tej grupy interesariuszy działalnością operacyjną (sprawdzone i realizowane w warunkach polskich przez podmioty zajmujące się odbiorem i przetwarzaniem odpadów, a jednocześnie umożliwienie wprowadzającym tworzenia dobrych standardów w zakresie przetwarzania opakowań)
- ☑ brak istotnej ingerencji w aktualne strumienie odpadów, co powoduje, że model jest organizacyjnie, a przede wszystkim ekonomicznie (z punktu widzenia kosztów systemu) uzasadniony
- ☑ dzięki łącznym mechanizmom zastosowania prawidłowej ekomodulacji, nadzorze, wspieraniu inwestycji w zakresie sortowania, realnego zastosowania zasady “zanieczyszczający płaci”, należy oczekiwać istotnego zwiększenia osiągniętych wyników w zakresie recyklingu, przy jednoczesnym nieobciążeniu kosztowym wynikającym z rozmontowania istniejącego systemu i poczynionych w ramach tego systemu inwestycji
- ☑ przejrzystość wydatkowania środków z tytułu ROP

5. Najważniejsze wspólne postulaty

- ☑ strumień odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych pozostaje w całości w systemie gminnym (jak dotychczas, z uwzględnieniem aktualnych regulacji, bez potrzeby dokonywania szeregu systemowych zmian), zasady dotyczące odbioru odpadów komunalnych z nieruchomości niezamieszkałych, również pozostają bez zmian
- ☑ zwrot kosztów za gospodarowanie odpadami komunalnymi trafia do gmin od administratora, a nie od ponad 20 organizacji odzysku opakowań. Organizacje, tak jak dotychczas, zajmują się gromadzeniem środków od swoich wprowadzających i realizacją ich obowiązków.
- ☑ administrator zajmuje się nadzorem nad całością systemu i redystrybucją środków finansowych, oraz tworzeniem standardów i dobrych praktyk dla uczestników systemu
- ☑ zwrot kosztów do gmin następuje na podstawie dokumentów księgowych wystawianych za świadczone usługi (ceny ustalane na skutek umów zawartych w trybach określonych w ustawie Prawo zamówień publicznych)
- ☑ system DPR/EDPR pozostaje tak jak obecnie, przy czym zostaje uszczelniony, a nadzór nad nim pełni administrator systemu
- ☑ istotne uszczelnienie systemu po stronie wprowadzających, nałożenie odpowiedzialności na platformy sprzedażowe typu e-commerce

SYGNATARIUSZE